

AZ ALSÓ-TISZA-VÖLGYI HOLTÁGAK TIPIZÁLÁSA TÁJSZERKEZET ALAPJÁN

MOLNÁR Zsófia

Budapesti Corvinus Egyetem, Tájvédelmi és Tájrehabilitációs Tanszék
1118 Budapest, Villányi út 35-43. email: mzssoftaj@gmail.com

Kulcsszavak: holtág, tájszerkezet, tájkarakter

Összefoglalás: Az Alsó-Tisza-völgyi holtágak tájkarakterében a legfontosabb tényező a tájhasználati és tájszerkezeti jellemzők, a holtágakhoz kapcsolódó területek tájhasználat. A holtágakhoz kapcsolódó területek tájrészlet-típusra lehet csoportosítani. A holtágak partvonalához kapcsolódó területek, belső részek egykori és aktuális hasznosítása, befolyásolják az adott holtág tájképi megjelenését, tájkarakterét és állapotát egyaránt. A tájszerkezet legfontosabb elemei az adott, uralkodó tájhasználat, a növényborítottság és beépített, művelt felületek aránya. Ugyanakkor a területhasználatokat a holtágak elhelyezkedése (mentett oldal - hullámtér) határozza meg. A hullámtéren a terület mikrodomborzati adottságai (pl. mélyfekvésű területek, ármentes teraszok, árvízvédelmi töltések), illetve a Tisza árvízének előntései, amelyek befolyásolják a tájhasználatok rendjét. A mentett oldalon a települések közelsége, antropogén felszínformák befolyásolják a holtágak menti területek tájhasználatát.

Bevezetés

A Tisza hullámtérén és mentett oldalán található különböző korú és feltöltődési állapotú holtágak jelentős része az európai viszonylatban is ritka formája a természetközeli állapotú vizes élőhelyek maradványainak. Az egykori Tisza ártér átalakulásával azonban a vizes élőhelyek nagy része megszűnt vagy jelentősen átalakult. A gátakkal a folyótól elzárt élőhelyek egy része kiszáradt, átalakult a folyószabályozás után, ma már csak a holtágak maradtak fenn. A holtágak sok kedvező adottsággal és természeti értékkel rendelkeznek, mégis mára, mint vizes élőhelyek a leginkább veszélyeztetett tájrészletek közé tartoznak. A Tisza hullámtérén és az ahhoz szervesen kapcsolódó mentett oldali területeken elhelyezkedő holtágak zöldfolyosóként és magterületként (GALLÉ et al. 1995, PENKSZA et al. 1999, MOLNÁR és GERGELY 2008) fontos szerepet töltenek be a fokozottan veszélyeztetett vizes élőhelyek megőrzésében. Emellett a hullámtéri holtágak és hullámtéri környezetük kimagasló természeti értéket képviselnek azzal, hogy megőrizték a táj folyószabályozások előtti, természetes adottságát. A korábban kiterjedt árterek árvíz-levezetési, ökológiai, tájökológiai szerepét a legtöbb helyen ma már csak a változó szélességű hullámterek tudják betölteni. Az Alsó-Tisza-völgy holtágai különböző állapotúak, sokféle igénybevételnek kitéttek. Nemcsak természetvédelmi, hanem vízgazdálkodási, mezőgazdasági, üdülési és környezetvédelmi szempontból is jelentős tájelemek.

Anyag és módszer

Az Alsó-Tisza-völgy területén tíz holtág helyezkedik el: Serházzugi-holtág, Sulymos-tó I–II., Osztorai-holtág, Mártélyi-holtág, Körtvélyesi-holtág, Atkai-holtág, Sasér, Nagyfai-holtág, Gyálai-holtág. A szabályozás a Csongrád megyei szakaszon 1856-ban kezdődött el (BODNÁR 1928, LÁSZLÓFFY 1982). Az Alsó-Tisza-völgy területét a szabályozások során a 84–90. átvágások érintették, amelyek következtében a terület holtágai létrejöttek, ezen holtágakból négy a mentett oldalon, hat pedig a hullámtérületen helyezkedik el.

Az Alsó-Tisza-völgyi ártéri területek a szabályozások előtti adottságaik révén sokféle hasznosításra kínáltak kedvező feltételeket. A folyószabályozás és az így megváltozott táj- és vízhasználatok magukkal vonták az ártér tájszerkezetének változását is. Az egykori használatok fokozatosan visszaszorultak, átalakultak.

A különböző tájhasználatok térbeli rendje, mérete befolyásolja a hullámtér és a mentett oldal tájszerkezetét. Az Alsó-Tisza-völgy területén jelenleg a holtágak, illetve a holtágakat kísérő területek tájhasználatát változatos, ugyanakkor alapvető eltérés található a mentett oldali holtágak és a hullámtéri holtágak esetében.

A kialakult tájszerkezet a természeti és társadalmi tényezőkkel, a tájképi jellemzőkkel, a tájhoz kötődő érzelmekkel, hagyományokkal a holtágak tájkarakterét meghatározó tényezők közé tartozik (CSIMA 2008, 2011). A tájkarakter egyes elemei (pl. tájkép), érzékelhetők vizuálisan, másik részük viszont nem, ugyanakkor a tájkarakter meghatározásában közvetve szerepük van (pl. talajtani viszonyok) (DUBLINSZKI-BODA 2010).

A legfőbb természeti tájalakító tényező a területen a Tisza. Amellett a holtágak és az őket körülvevő hullámtéri élőhelyek tájkarakterét meghatározó természeti tényezők közé sorolható a vízrajz, növényborítottság, domborzat, talajadottságok, állatvilág, illetve a klimatikus tényezők. A társadalmi tényezők közé a beépítettség, a vízparti területhasználatok, az épített elemek a hullámtérben a birtok-viszonyok, a tulajdonjogok is, a kezelők a legmeghatározóbb tényezők. A holtágak tájszerkezeti jellemzőinek meghatározása, tipizálása a tájkarakter, az egyes holtágak aktuális állapotának leírását alapozza meg.

Eredmények és megvitatásuk

A táj átalakítása már a bronzkori erdőirtásokkal elkezdődött, amely a török hódoltság idejében növekedett, majd a múlt századi vízrendezési munkálatok, mezőgazdálkodási tevékenységek, erdőtelepítések erőteljes változást hoztak a területen. A szabályozások előtt az árteret hatalmas kiterjedésű lápok, mocsarak, vízállásos területek jellemezték, döntően fátlan növénytársulásokkal, amelyek foltjai észak-déli irányú láncolattal szeltek át a Tisza-völgyet (PÉCSI 1960). Az áradások függvényében váltakozó kiterjedésű területek mozaikossá tették a tájat. Az Alsó-Tisza-völgy területén a legfőbb tájalakító tevékenységét - amely a terület jelenlegi alakulását is döntően befolyásolta - a 19. században végrehajtott folyószabályozás jelenti, amelyek eredményeként keletkeztek a vizsgált holtágak.

A holtágak tájhasználatát elsődlegesen meghatározó tényező, hogy a mentett oldalon vagy hullámtéren helyezkednek el. A területek hasonló természetföldrajzi adottságokkal rendelkeznek, az emberi beavatkozások, amelyek megváltoztatták ezt. A folyószabályozás döntően befolyásolta az ártér alakulását, a mentett oldalon ekkor alakították ki az összefüggő mezőgazdasági területeket, míg a hullámtéren szintén a folyószabályozást követően telepítettek nagy területekre erdőket (TÓTH 2008). A folyószabályozást követően elsősorban a tájhasználat formái, amik meghatározzák a terület megjelenését.

Az Alsó-Tisza-völgyi holtágak tipizálása a tájszerkezet alapján

Az Alsó-Tisza-völgyi holtágak esetében a tájkarakter tényezők közül a tájszerkezet, a tájhasználatok, amelyek döntően befolyásolják a holtágak tájkarakterét, így a tipizálás alapját ez adja meg. A tájhasználati forma típusok határozzák meg az egyes holtág típusokat.

A tájhasználatok, a kialakult tájszerkezet mellett a típusok legfőbb befolyásoló tényezői az elhelyezkedés, védettségek, hullámtéren a Tisza időszakos elöntése.

A tájszerkezetet a meghatározó természeti adottságok befolyásolják. Ezek közül a leginkább meghatározók a növényborítottság, a vízrajz és a domborzat. Természetes körülmények között az ártereken az állandó vízborítású, valamint a különböző gyakorisággal, mértékben és tartóssággal elöntött termőhelyek számos típusa fordul elő. Ezek az élőhelyek a folyótól való távolság, a finoman tagolt terep kis magasság-különbségei, a talajviszonyok függvényében sávosan és mozaikosan helyezkednek el.

A tájhasználatok közül a mentett oldalon a mezőgazdálkodási területek, azon belül a szántó művelésű területek a legmeghatározóbbak, a nagytáblás szántók dominálnak és kapcsolódnak a holtág partvonalához, ugyanitt az árvízmentesítésnek köszönhetően itt jelennek meg a kertgazdálkodási és a települési tájhasználatok is. A hullámtéri oldalon a erdőgazdálkodási területek fordulnak elő a legnagyobb arányban, ugyanakkor a hullámtéri területen előfordul az üdülési tájhasználat és az ehhez tartozó üdülő házas beépítés is (pl. Mártélyi-holtág).

Mentett oldalon megjelennek a települések belterületéhez tartozó kisvárosias lakóterületek vagy az üdülőházas beépítések. Itt a megjelenő part menti, parti beépítettség mértéke, típusa, az épületek kialakítása, a vonalas infrastruktúra elemek megjelenése, ami befolyásolja a tájszerkezetet. A hullámtéren a természeti tájelemek dominálnak, ahol a tájhasználatra a természetközeli, extenzív hasznosítású területek jellemzőek, a mentett oldali holtágak pedig egyfajta szigetként jelennek meg az intenzív tájhasználatok között. A gyepterületek a hullámtéri oldalra jellemzőek. Az öblözet mély fekvésű részein a természetes ártéri társulások maradványaiként visszamaradt mocsarak, rét és gyepterületek természetvédelmi és táji szempontokból is értékes területek. Gyümölcsösök a magasabb térszíneken fordulnak elő.

A különböző tájhasználatok a holtágak mentén sokszor szakaszosan keverednek. A holtágak fontos szerepet töltenek be a vízgazdálkodásban, árvíz-, belvízvédelmi, zápor-tározási, iparivíz ellátásban, öntözővíz ellátásban, tározásban, szennyvíz-elvezetésben.

A holtágak vizét a mellette megjelenő tájhasználati célokra történő igénybevételek jellemzik (pl. mezőgazdasági területeken öntözővíz-kivételek).

Vizsgálati eredményként az Alsó-Tisza-völgyi holtágakat a tájszerkezet alapján a következőképpen tipizáltam (típus, altípus):

- mentett oldali holtágak
  - mentett oldali holtág mezőgazdasági tájhasználattal
  - mentett oldali holtág települési tájhasználattal
  - mentett oldali holtág üdülő tájhasználattal
  - mentett oldali holtág kertgazdálkodási tájhasználattal
- hullámtéri holtágak
  - hullámtéri holtág erdőgazdálkodási tájhasználattal
  - hullámtéri holtág üdülési tájhasználattal

A különböző altípusok a holtágak egyes szakaszai mentén egymást váltva is előfordulhatnak (pl. Gyálai-holtág).

Az Alsó-Tisza-völgyi mentett oldali holtágak tájszerkezeti jellemzői

A mentett oldalon elhelyezkedő holtágak és környezetük erősen alakított, intenzív használatnak vannak kitéve, így jelentős zavaró, veszélyeztető tényezők fordulnak elő. Az Alsó-Tisza-völgy területén a mentett oldali holtágakat a legtöbb esetben, egy 2-3m-es partsávot leszámítva, egészen a partvonalig mezőgazdasági területek vesznek körbe. Emellett gyakran üdülőházas, kiskertes (pl. Gyálai-holtág), vagy kertvárosias lakóterületek (pl. Serházzugi-holtág) fordulnak elő, ahol a holtághoz a beépített telkek az esetek túlnyomó részében kertekkel kapcsolódnak. A település közeli holtágak esetében a beépített területek sokszor egészen a holtág vízpartjáig húzódnak. Többször előfordul a lakó és az üdülő funkciók keveredése.

A mentett oldali holtágak esetében a parti sáv elválasztó szerepet, szűrőfunkciót tölt be, ez a vékony keskeny sáv határolja el a holtágak nyílt vízfelületét a művelt területektől. Ugyanakkor ez a sáv tájképileg is meghatározó. A parti sáv általában mocsári növényzettel, de többnyire fás állománnyal borított, a holtágak öntisztulásában van rendkívül nagy szerepe, a leggyakrabban nyár- és fűzfajok (*Populus sp.*, *Salix sp.*) alkotják, de találhatunk telepített gyümölcsfákat (*Juglans nigra*, *Prunus cerasifera*, *Malus sp.*, *Pyrus sp.*). A parti sávokhoz kapcsolódnak a különböző tájhasználatok, tevékenységek, ennek következtében a holtágak parti sávja jelentős terhelésnek van kitéve. Ennek ellenére több esetben találkozhatunk azzal, hogy ez a parti sáv is részben vagy egészben beépült, illetve intenzív használatnak van kitéve.

1–2. ábra A Serházzugi-holtág menti kiskertek és a Gyálai-holtág melletti szántóterületek
Figure 1–2. The small gardens next to Serházzugi-oxbow and fields next to Gyála-oxbow

3–4. ábra A Gyálai-holtág és az Atkai-holtágat kísérő területek
Figure 3–4. The areas along Gyála-oxbow and Atkai-oxbow

Mentett oldali holtágak mezőgazdasági tájtípus (Atkai-holtág, Nagyfai-holtág, Gyálai-holtág):

- holtág partvonaláig húzódó szántó területek az uralkodók;
- a parti sáv növény állománya degradált, hiányos, sokszor igen keskeny zöldsávval rendelkezik;
- az intenzív nagytáblás művelésű területek csatornák, zöldfelületi elemek csak kis arányban tagolják, az egyhangúságot kevés facsoport, ültetvényszerű erdőfolt szakítja meg;
- a nagytáblás mezőgazdasági területeken a táblahatárokat az eltérő kultúrák (pl. kukorica, napraforgó, kalászosok) jelzik, a táblákra monokultúrák jellemzőek;
- kevés építmény fordul elő (pl. mezőgazdasági tanyák, épületek), a területeket földúton lehet megközelíteni.

Mentett oldali holtágak települési tájtípus (Serházzugi-holtág, Gyálai-holtág):

- a holtágak mentén a tájkaraktert hosszan elnyúló partvonallal párhuzamos beépítések uralják;
- a beépítésekre falusias beépítésű településrészek jellemzőek, amelyek kertes, családi házas, háztáji kiskertes, laza beépítéssel alakultak ki;
- a holtágak vízfelületéhez a beépített telkek az esetek túlnyomó részében a kertekkel kapcsolódnak;
- a beépítések és a holtág vízpartja között sok esetben nincs kapcsolat, előfordul, hogy a kapcsolat hiányát még egy másodrendű védőtöltés is megerősíti.

Mentett oldali holtágak üdülő tájtípus (Atkai-holtág, Gyálai-holtág, Serházzugi-holtág):

- hétvégi házak kevésbé vannak inkább csak vízparti üdülőterületek építmény nélkül, csónakházakkal, stégekkel, az üdülés mellett gyakori, hogy a parthoz mezőgazdasági területek kapcsolódnak;
- üdülőterületeken általában a vízparti üdülési-turisztikai tevékenységek (horgászat, csónakázás, fürdőzés, egyéb vízi sportok) jellemzőek. Ugyanakkor a parton beépítések is megjelennek, így üdülőházak;
- a holtágak parti sávjában megjelenő „zártkert jellegű” területek jelenleg üdülési-kertgazdálkodási, termelési célokat látnak el, de a lakófunkció erősödése egyre inkább megfigyelhető (pl. Gyálai-holtág).

Mentett oldali holtágak kertgazdálkodási tájtípus (Atkai-holtág, Gyálai-holtág, Serházzugi-holtág):

- a kiskertes területek egyes részeire kisépítmények, magas zöldfelületi arány, gyümölcsösök jellemzőek, a kerteken belül dísznövények, egykori zártkert jellegű beépítések fordulnak elő;
- az elmúlt időszakokban a kertgazdálkodási területekre az egyre nagyobb beépítések, a lakó- és üdülő funkció megjelenése jellemző;
- a kiskertes, üdülőházas beépítéseknél is jellemzőek a holtágak parti sávjában a gyümölcsösök, gyümölcs fasorok, amik azonban az elmúlt időszakban egyre inkább átalakulnak, a gyümölcsösöket felhagyják, kivágják.

Az Alsó-Tisza-völgyi hullámtéri holtágak tájszerkezeti jellemzői

A rendszeres elöntésnek kitett hullámtéri területeken az árvizek előfordulása határozza meg a területek tájhasználatát. Emellett a területek domborzati adottságai, a térszintek változatossága, amely befolyásolja a tájhasználatokat, amely az egykori tájhasználatokat (legeltetés, rekesztéses halászat stb.) is jelentősen befolyásolta.

A hullámtéri holtágakat kísérő területeken az erdőgazdálkodási területek nagy aránya jellemző, melyek leginkább telepített, üzemtervezett erdőterületeket jelentenek, fafajai általában hibrid nyarasok, emellett sok esetben özönnövények fajjai (*Acer negundo*, *Fraxinus pennsylvanica*) jelennek meg. A hazai fajkészletű erdőrészeknél a *Salix alba*, *Populus alba*, *Populus nigra* és *Quercus robur* jellemző.

Ugyanitt, a hullámtéri oldalon fordulnak elő a még megmaradt, be nem erdősült, de a legtöbbször felszabdalt, kisterületű gyepterületek (rét, legelő), amelyek a rendszeresen árvízjárta területek fordulnak elő. Ezek a hullámtéri területeken található élőhelyek közül a legértékesebbek és a legtöbb esetben természetvédelmi oltalom alatt állnak. A területek azonban a legtöbbször már felhagyottak, védett területek esetében kezelésük részben megoldott, amely általában az évenkénti kaszálást jelenti. Itt a holtágakhoz kapcsolódó, még fennmaradt rétek, legelőterületek jelentősen növelik a területek természet-, tájvédelmi értékét. A legmagasabb értékű területek a holtágak parti sávjában, illetve a rendszeresen árvízjárta, az év nagy részében vízállásos, mélyfekvésű területeken fordulnak elő.

A hullámtéri holtágak esetében az árvízi kockázat és a korlátozó jogi szabályozás miatt nagymértékű beépítések nem fordulnak elő, emellett az utóbbi években a hullámtéri szántóterületek is fokozottan visszaszorultak. A megjelenő idegenhonos özönnövények térfoglalása miatt sok esetben a felhagyott szántóterületek komoly problémát jelentenek.

Míg a hullámtéri szántókat tudatosan próbálják visszaszorítani, az értékes, védett területek mellett az Alsó-Tisza-völgyi hullámtéri területeken is előfordul a természetési és a rekreációs célú hasznosítás. Üdülési tájhasználatok, hétvégi házas beépítések a hullámtéri oldalon is megjelenhetnek (pl. Mártélyi-holtág). Ezek a területek rendszeres elöntésnek vannak kitéve, azonban ezek a beépítések a mentett oldali területekhez képest kisebb területen jelentkeznek. A korábbi használatok közül az egykori gyümölcsösök is mára szinte teljesen visszaszorultak.

5–6. ábra A Mártélyi-holtág üdülőterülete
Figure 5–6. The resort area next to Mártélyi-oxbow

7–8. ábra. Az Osztorai-holtág és a Körtvélyesi-holtág a hullámtéren
 Figure 7–8. Osztroai-oxbow and Körtvélyes-oxbow in the active floodplain

Hullámtéri holtágak erdőgazdálkodási tájtypus (Sulymos-tó I–II., Osztorai-holtág, Körtvélyesi-holtág, Sasér):

- kevés épített elem jellemzi a hullámtéri területeket, az építmények a legtöbb esetben vízgazdálkodási épületek, vadlesek, halászkunyhók;
- az erdőterületeken ültetvényerdők és természetközeli társulások váltják egymást, amelyek a mélyebb területeken vízállásos részekkel tagolódnak, itt a vízfelszínnek jelenléte uralkodó;
- az erdőterületek a gazdálkodási, vízügyi funkción túl természetvédelmi szereppel is gyakran rendelkeznek, ahol alacsony intenzitású gazdálkodás a jellemző;
- az erdő területeknél a látvány zárt, amelyet néhol gyeptözegek, a nyitottabb gyepek területeket fák, facsoportok tagolják;
- az erdőterületek között mozaikosan előforduló fátlan élőhelyek sok esetben zártan helyezkednek el, amit a hullámtéri oldal nehéz megközelíthetősége is erősít.

Hullámtéri holtágak üdülési tájtypus (Mártélyi-holtág):

- a vizsgált területen nagyobb üdülőterület a Mártélyi-holtág partján található, amely már az 1920-as évektől kedvelt üdülőterület volt
- az üdülőterületre cölöpházak hétvégi házas beépítés jellemző, ami közvetlenül a holtág partján alakult ki;
- a hétvégi házak mellett üdülőépületek, horgászstégek, csónak kikötők jellemzőek;
- intenzív turizmus nem jellemző, többnyire a holtág vízfelületéhez kapcsolódó használatok fordulnak elő (fürdés, csónakázás, horgászat, vízi sportok stb.).

Az Alsó-Tisza-völgyi holtágak vizsgálata, tipizálása a tájrehabilitáció lépéseinek tervezéséhez jelenthetnek megalapozást. Az állapot meghatározás során figyelembe kell venni, a holtágak állapotát, a parti sáv és kapcsolódó területeket is. A különböző használatú holtágak eltérő beavatkozásokat igényelnek.

Köszönetnyilvánítás

A kutatás a TÁMOP-4-2.1.B-09/1/KMR- 2010-0005 projekt részeként készült.

Irodalom

- BODNÁR B. 1928: Hódmezővásárhely és környékének régi vízrajza. Szeged Városi Nyomda és Könyvkiadó Társaság. A Szegedi Alföld-kutató Bizottság Könyvtára III./5. Szeged
- GALLÉ L., MARGÓCZI K., KOVÁCS Gy., GYÖRFFY Gy., KÖRMÖCZI L., NÉMETH L. 1995: River valleys: Are they ecological corridors?. *Tiscia* 29: 53–58.
- CSIMA P. 2008: Tájvédelmi szabályozás a településrendezési tervekben. In: CSORBA P., FAZEKA I. (szerk.). Táj kutatás – tájökológia. Meridián Alapítvány. Debrecen. pp. 401–408.
- CSIMA P. 2011: Gondolatok a tájvédelemről, az egyedi tájértékekről és a tájkarakterről. In: SALLAY Á. (szerk.). Tájértékek szerepe a tájkarakter meghatározásában. Budapest. pp. 43–49.
- DUBLINSZKI-BODA B. 2010: A Szentendrei-sziget mezőgazdasági tájkaraktere. In: Sallay Á. (szerk.): Ormos Imre Tudományos Ülésszak. LOV 2009. Tájépítészeti Tanulmányok. 4D könyvek. Budapesti Corvinus Egyetem Tájépítészeti Kar. Budapest, pp. 211–219.
- LÁSZLÓFFY W. 1982: A Tisza. Vízi munkálatok és vízgazdálkodás a tiszai vízrendszerben. Budapest. pp. 19–260.
- MOLNÁR Zs., GERGELY A. 2008: A Körvtélyes-sziget élőhely-változásai. Tájökológia Lapok 6: 335–344.
- PÉCSI M. (szerk.) 1960: Magyarország tájféldrajza. A tiszai Alföld. Akadémiai Kiadó. Budapest. 2. kötet.
- PENKSZA K., ENGLONER A., ASZTALOS J., GUBCSÓ G., SZEGEDI E. 1999: Adatok a Körös menti „szentély” jellegű holtmedrek flórához és vegetációjához. *Crisicum* 2: 51–65.
- TÓTH A. 2008: A Tisza-völgy tájökológiai karaktere a tájtalakítások tükrében. In: CSIMA P., DUBLINSZKI-BODA B. (szerk.). Tájökológiai Kutatások. Budapest. Budapesti Corvinus Egyetem. pp. 25–31.

THE OXBOW-LAKES' TYPING BASED LANDSCAPE STRUCTURE
IN THE LOWER TISZA VALLEY

ZS. MOLNÁR

Corvinus University of Budapest, Department of Landscape Protection and Reclamation

H-1118 Budapest, Villányi út 35–43., email: mzssoftitaj@gmail.com

Keywords: oxbow-lakes, landscape structure, landscape-character

Nearly a quarter of the present territory of Hungary was a floodplain in the era of the conquest. In the second half of the 19th century, the Tisza River was controlled in order to drain off the marshes and swamps. Most of the oxbow-lakes which exist now, developed from artificial cutoffs in the second half of the 19th century. The oxbow lakes of the Lower Tisza Valley have all been artificially created. Ten oxbow lakes are located in the region of the Lower Tisza Valley. The states of the area's oxbow lakes are rather different. There are protected, highly valuable sites in terms of landscape and nature conservation, yet degraded areas utilized for economic purposes can also be found. The states of the area's oxbow lakes are rather different. There are protected, highly valuable sites in terms of landscape and nature conservation, yet degraded areas utilized for economic purposes can also be found. The attributes or usage of oxbow lakes allow for a diverse system of categorisation. The landscape-character factors of oxbow-lakes: natural capability, landscape structure, landscape elements, emotional factors, traditions, social factors. The oxbow-lakes connected areas can be grouped „landscape-details types”. The land use of oxbow-lakes connected areas influence landscape visual appearance of the the oxbow-lake. The most important elements of the landscape structure are: predominant land use, vegetation coverage, built, cultivated area ratios. However, the oxbow-lakes location (saved pages or active floodplain) specifies the land use. The examination and classification of oxbow lakes can establish the grounds for state assessment, as well as for planning the interventions of landscape rehabilitation.